

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA im. Stanisława Staszica w KRAKOWIE OLIMPIADA „O DIAMENTOWY INDEKS AGH” (VIII edycja – etap II)

Tematy zadań

Uwaga: za każde zadanie można otrzymać maksymalnie 20 punktów.

Wyniki należy zaokrąglić do trzech cyfr znaczących.

1. W stanie równowagi reakcji $\text{CO}_{2(g)} + \text{C}_{(s)} \leftrightarrow 2\text{CO}_{(g)}$ stosunek molowy reagentów gazowych CO_2/CO wynosi 2:1 a ciśnienie całkowite mieszaniny gazów jest równe $2 \cdot 10^6$ Pa.
  - a. W którą stronę przesunie się równowaga reakcji, jeżeli w wyniku zmiany objętości układu, przy zachowaniu tej samej temperatury, stosunek molowy CO_2/CO wynosi teraz 1:2.
  - b. Oblicz ciśnienie całkowite mieszaniny po ustaleniu się nowego stanu równowagi. Zakładamy, że gazy traktujemy jako doskonałe.

Wskazówka: ciśnienie gazu w mieszaninie dane jest zależnością - $p_i = x_i \cdot p_{\text{całkowite mieszaniny}}$ (x_i – ułamek molowy gazu „i” w mieszaninie)

2. Ogniwo galwaniczne składa się z metalicznego talu Tl zanurzonego w roztworze o stężeniu jonów Tl^+ 0,050 M połączonego za pomocą klucza elektrolitycznego z 0.50 M roztworem HCl, który pozostaje w kontakcie z elektrodą Pt, omywaną gazowym H_2 , pod ciśnieniem $p = 0.9$ atm.
  - a. Zapisz równania reakcji elektrodowych oraz równanie sumarycznej reakcji zachodzącej w ogniwie.
  - b. Podaj schemat omawianego ogniwa.
  - c. Oblicz SEM ogniwa w temperaturze 25°C wiedząc, że: $E^0(\text{Tl}^+/\text{Tl}) = -0,34$ V, $E^0(\text{H}^+/\text{H}_2) = 0,00$ V.
  - d. Jak zmieni się ΔE ogniwa (wzrośnie/zmaleje/nie zmieni się), jeżeli do komory anody ogniwa kroplami wprowadzi się roztwór $\text{NaBr}_{(aq)}$? Omów swoje wnioski i poprzyj je odpowiednimi obliczeniami wiedząc, że $pL_{\text{TlBr}} = 5,5$ (L_{TlBr} – iloczyn rozpuszczalności TlBr, $pL_{\text{TlBr}} = -\log(L_{\text{TlBr}})$)
  - e. Jakie reakcje zachodzą w ogniwie po dodaniu do przestrzeni anodowej roztworu NaBr? Odpowiedź uzasadnij.

3. Do wody wsypano 30,0 g CaSO_4 i uzyskano po ustaleniu się stanu równowagi 500 dm^3 roztworu. Następnie pobrano z tego roztworu dwie porcje po 200 cm^3 i sporządzono dwa roztwory:

- I. Mieszanina 200 cm^3 roztworu wyjściowego i 100 cm^3 roztworu Na_2SO_4 o stężeniu $0,1 \text{ mol/dm}^3$
- II. Mieszanina 200 cm^3 roztworu wyjściowego i 1500 cm^3 wody destylowanej

Wiedząc, że iloczyny rozpuszczalności CaSO_4 , PbSO_4 i PbCl_2 wynoszą odpowiednio: $L_{\text{CaSO}_4} = 4,93 \cdot 10^{-5}$, $L_{\text{PbSO}_4} = 2,53 \cdot 10^{-8}$, $L_{\text{PbCl}_2} = 1,70 \cdot 10^{-5}$, oblicz:

- a. Ile gramów siarczanu wapnia wytrąci się w roztworze I,
- b. Jaką objętość nasyconego roztworu chlorku ołowiu(II) należy dodać do roztworu II, by wytrącił się osad siarczanu ołowiu(II).

4. Szybkość reakcji $A \rightarrow$ produkty zwykle wyraża się równaniem: $V = kc^\alpha$, gdzie α to rząd reakcji względem substratu A. Do obliczeń użyteczne są równania podające zależność stężenia substratu A (c_A) od czasu.

W zależności od wartości rzędu α równanie to przyjmuje następujące postaci, gdzie c_0 - początkowe stężenie substratu, c_t - stężenie substratu po czasie t:

Rząd reakcji α	Zależność $c_A = f(t)$
0	$kt = c_0 - c_t$
1	$kt = \ln \frac{c_0}{c_t}$
2	$kt = \frac{1}{c_t} - \frac{1}{c_0}$
3	$kt = \frac{1}{2c_t^2} - \frac{1}{2c_0^2}$

Związek $H_3COC_6H_4CNO$ rozpuszczony w CCl_4 dimeryzuje powoli, a zmiany jego stężenia w czasie są zebrane w poniższej tabeli:

t[h]	0	3	5,5	7,5	9	11,5	13,5	18	22,5	29	35
c [mol/dm ³]	0,875	0,696	0,600	0,534	0,497	0,444	0,406	0,348	0,299	0,255	0,222

Analizując dane z tabeli oraz z informacji wstępnej do zadania, ustal na podstawie odpowiednich obliczeń:

- Rząd analizowanej reakcji dimeryzacji, a następnie zapisz równanie kinetyczne tej reakcji,
  - Wartość stałej szybkości reakcji wraz z jednostką,
  - Czas połowicznego zajścia reakcji.
5. Przy utlenianiu aldehydu $C_nH_{2n}O$ amoniakalnym roztworem tlenku srebra wydzielilo się 10,790 g osadu i powstał kwas, który przy gotowaniu z alkoholem etylowym w obecności H_2SO_4 utworzył 2,2026 g estru, a reakcja zaszła z wydajnością 50,00%. Zapisz równania zachodzących reakcji, określ wzór chemiczny wyjściowego aldehydu i podaj jego nazwę zwyczajową i systematyczną.

Dane, które należy przyjmować w obliczeniach:

masy atomowe:

H – 1,008   C – 12,01   O – 16,00   Cl – 35,45   Ca – 40,08   Pb – 207,20   S – 32,07
 Ag – 107,87

Stała gazowa $R = 8,314J \cdot mol^{-1} \cdot K^{-1}$

Stała Faradaya $F = 96485 C$